

Vlaams
Parlement

ingediend op **1467** (2017-2018) – Nr. 1
2 februari 2018 (2017-2018)

Voorstel van decreet

van Björn Anseeuw, Johan Verstreken, Mercedes Van Volcem,
Annick De Ridder, Martine Fournier en Bert Maertens

houdende de omvorming
van het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende
tot een naamloze vennootschap van publiek recht

TOELICHTING

A. Bestaand wettelijk kader

Artikel 3bis van het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens, hierna het Havendecreet genoemd, bepaalt dat de havenbedrijven naar eigen keuze een rechtsvorm kunnen aannemen binnen het bestaande wettelijke instrumentarium.

In het Vlaamse Gewest is er maar één havenbedrijf dat op basis van artikel 19bis tot en met artikel 19octies van het Havendecreet nog altijd de aangenomen rechtsvorm heeft van een autonoom gemeentelijk havenbedrijf, namelijk Autonoom Gemeentebedrijf (AG) Haven Oostende.

Het havenbedrijf van Zeebrugge heeft al geruime tijd de rechtsvorm van een naamloze vennootschap: de nv Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen.

Het havenbedrijf van Gent heeft recent de rechtsvorm van een naamloze vennootschap van publiek recht aangenomen: Havenbedrijf Gent, nv van publiek recht. Dat gebeurde bij het decreet van 11 oktober 2013 houdende de omvorming van het Havenbedrijf Gent tot een naamloze vennootschap van publiek recht (Belgisch Staatsblad, 6 november 2013).

Het Havenbedrijf Antwerpen heeft in 2015 de rechtsvorm van een naamloze vennootschap van publiek recht aangenomen. Dat gebeurde bij het decreet van 17 juli 2015 houdende de omvorming van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen tot een naamloze vennootschap van publiek recht (Belgisch Staatsblad, 21 augustus 2015).

B. Redenen voor een specifieke regeling voor de omvorming van het AG Haven Oostende tot een naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende

De bedoeling van het voorliggende voorstel van decreet is het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende toe te staan de vorm van een naamloze vennootschap (van publiek recht) aan te nemen. De omvorming op basis van dit voorstel van decreet heeft tot doel een aantal specifieke aandachts- en pijnpunten voor het Havenbedrijf Oostende te verhelpen.

Vooraf de onderstaande drie aandachtspunten verantwoorden de behoefte aan een omvorming van het AG Haven Oostende tot een naamloze vennootschap van publiek recht.

1. Versterken van de bestuurlijke kracht van de onderneming

Om een betere corporate governance van bedrijven te bewerkstelligen werden tal van initiatieven ontwikkeld op nationaal en internationaal vlak. Die resulteerden in onder meer codes van goede praktijk, voorstellen voor de samenstelling en werking van de bestuursorganen, en voor de opdracht en werking van comités bij de bestuursorganen.

Ook vanuit het perspectief van een blijvend te verbeteren corporate governance verdient het de voorkeur de beheersstructuur van het autonoom gemeentelijk havenbedrijf te verlaten.

Binnen de nieuwe structuur van een nv van publiek recht kunnen dan vervolgens de algemeen geldende principes en voorwaarden van corporate governance adequater worden ingevoerd.

Democratische legitimiteit kan daarbij worden gecombineerd met een verhoogde inzet van onafhankelijke expertise.

2. Investerings

Het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende beschikt op dit ogenblik over een eigen vermogen om zijn projecten te kunnen realiseren. Toch wordt ook de mogelijkheid onderkend om het mogelijke risico in het kader van projectfinanciering enigszins te spreiden. De uitdaging om als hub voor de Blue Growth te blijven meespelen, is immers immens.

Naast de voormelde eigen financiële middelen en externe financieringsmogelijkheden waarover het AG Haven Oostende beschikt, moet de mogelijkheid voor aanvullende kapitaalsinbreng door derden en voor een structureel duurzame participatie met die derden open worden gelaten. Op die manier kan maximaal worden ingezet op een gedragen en robuuste ondersteuning van job- en welvaartscreatie door de Oostendse haven.

Conform artikel 5, §1, van het Havendecreet, dat onverminderd van kracht blijft, zijn private participaties in het Havenbedrijf Oostende uitgesloten.

3. Het nemen van participaties en het aangaan van deelnemingen in externe rechtspersonen

Artikel 6 van het Havendecreet biedt momenteel al bepaalde mogelijkheden voor havenbedrijven tot participaties of deelnames in andere rechtspersonen. De rechtsvorm van het autonoom gemeentelijk havenbedrijf wordt evenwel aangevoeld als beperkend voor het creëren van nieuwe samenwerkingsvormen en vormt voor potentiële deelnemers vaak een te overschrijden drempel.

Met de omvorming naar een nv (van publiek recht) zal het Havenbedrijf Oostende zowel nationaal als internationaal gemakkelijker en beter worden erkend en aanvaard als actor en contractor. In het internationale rechtsverkeer is de rechtsvorm van een nv (van publiek recht) een vertrouwd gegeven. De vorm van een autonoom gemeentelijk havenbedrijf is dat veel minder.

De omvorming tot nv van publiek recht heeft eveneens tot doel de juridische en/of praktische hindernissen die gerelateerd zijn aan de huidige rechtsvorm voor het aangaan van nieuwe participaties of deelnames, te reduceren. Een omvorming naar een nv van publiek recht kan ook bijdragen aan diverse vormen van structurele samenwerking met derden. Flexibiliteit om samen te werken zal in de toekomst, in een snel evoluerende sector, wellicht nog belangrijker worden.

C. Realisatie van de omvorming

In het bestuursakkoord 2013-2018 van de stad Oostende is opgenomen: Oostende@work: Oostende centrum van hernieuwbare energie.

Verder werd in 2013 aangehaald: "In de haven werken nu jaar in jaar uit bijna 900 mensen. Dat is het hoogste aantal sinds meer dan 10 jaar. De extra jobs moeten komen uit de sector van de hernieuwbare energie. Oostende moet het Vlaamse centrum van hernieuwbare energie worden. Dat moet lukken."

Inmiddels is al een hele weg afgelegd en is het aantal jobs tot ruim boven de 1000 gestegen. De concurrentie wordt echter bikkelhard. Met de toewijzing van de Nederlandse windmolenparken Borssele (even ver van Vlissingen als van Oostende) tegen ongelooflijk lage prijzen is het hek helemaal van de dam. De haven zal zich van een passieve rol als 'landlord' moeten ontwikkelen naar een zeer actieve rol, waarbij nauw samengewerkt moet worden met investeerders om te komen tot een maximale efficiëntie, met minimale kosten en een spreiding van het risico. Zoals al is aangegeven in punt B, 3, is de rechtsvorm van de naamloze vennootschap veel beter geschikt om een of andere vorm van samenwerking of participatie te realiseren.

Het Havendecreet staat de havenbedrijven vandaag al toe om binnen het bestaande wettelijke instrumentarium een rechtsvorm naar keuze aan te nemen (artikel 3bis). Het bestaande wettelijke instrumentarium biedt echter momenteel niet de uitdrukkelijke mogelijkheid om de rechtsvorm van een nv van publiek recht aan te nemen. Om die reden werden immers het decreet van 11 oktober 2013 met betrekking tot de omvorming van het Havenbedrijf Gent en het decreet van 17 juli 2015 met betrekking tot de omvorming van het Havenbedrijf Antwerpen aangenomen.

Op dit ogenblik ontbreekt de decretale mogelijkheid om het AG Haven Oostende van een autonoom gemeentelijk havenbedrijf om te vormen tot een naamloze vennootschap van publiek recht. Om dat te verwezenlijken is dus nog een specifiek decretaal initiatief vereist. Daarbij wordt, naar analogie van de situatie van het Gentse en Antwerpse havenbedrijf, ervoor geopteerd om een eigen specifieke regeling uit te werken. Bij de omvorming van het AG Haven Oostende naar een nv van publiek recht moet immers rekening worden gehouden met specifieke aandachtspunten in het licht van de eigen kenmerken van het AG Haven Oostende en de Oostendse haven, waarmee een generieke regeling onvoldoende rekening zou kunnen houden.

Met het voorstel van decreet wordt alleen de mogelijkheid geboden aan het AG Haven Oostende om de rechtsvorm van een nv van publiek recht aan te nemen. Het voorstel van decreet doet geenszins afbreuk aan de toepassing van het Havendecreet op het Havenbedrijf Oostende. Evenmin worden specifieke voorrechten, in vergelijking met de andere havenbedrijven, toegekend. De doelstelling van dit voorstel van decreet bestaat er alleen in om de omvorming naar de rechtsvorm van een publiekrechtelijke naamloze vennootschap juridisch mogelijk te maken.

D. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 3

Wat de rechtsvorm betreft, is gekozen voor een naamloze vennootschap van publiek recht. Door de keuze van de structuur van een naamloze vennootschap van publiek recht wordt in sterke mate aansluiting gezocht bij de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen. De rechtsvorm van een naamloze vennootschap van publiek recht biedt garanties voor flexibiliteit, samenwerking en het aanhouden van kruisparticipaties.

Er kan worden benadrukt dat ook na omvorming tot nv van publiek recht het Havenbedrijf Oostende volledig onderworpen blijft aan alle bepalingen van het Havendecreet, met uitzondering van artikel 19bis tot en met 19octies, omdat die bepalingen specifiek van toepassing zijn voor de autonome gemeentelijke havenbedrijven, en met uitzondering van artikel 29, §1, tweede zin, 29ter, 37, 38 en 45, §2, omdat die bijzondere bepalingen alleen van toepassing zijn op een of meer andere havenbedrijven dan het Havenbedrijf Oostende. Daardoor wordt de gelijkheid van de havenbedrijven gevrijwaard.

Alleen voor zover er geen specifieke regeling van dit voorstel van omvormingsdecreet, het Havendecreet of een ander bijzonder decreet op het Havenbedrijf Oostende toepasselijk is, kan de vennootschapswetgeving op aanvullende wijze toepassing vinden. De toepassing van de vennootschapswetgeving is dus ondergeschikt aan de toepassing van andere bijzondere decretale regels. In dat verband moet worden benadrukt dat bij de uitwerking van dit voorstel van omvormingsdecreet erover is gewaakt dat geen inconsistenties ontstaan tussen de bijzondere bepalingen die bij dit voorstel van omvormingsdecreet worden ingevoerd voor het Havenbedrijf Oostende enerzijds, en de bepalingen van het Havendecreet anderzijds, zodat die laatste decretale regels integraal toepassing kunnen blijven vinden.

Artikel 4

Dit artikel regelt de wijze waarop tot een omvorming kan worden besloten. Er wordt aan de stad Oostende de mogelijkheid geboden om de beslissing tot een dergelijke omvorming te nemen via een gemeenteraadsbesluit, zonder dat dit een verplichting uitmaakt. Op die manier wordt de gemeentelijke autonomie maximaal gevrijwaard.

In het gemeenteraadsbesluit tot omvorming worden in voorkomend geval ook de eerste statuten van de nv van publiek recht vastgesteld. Dat besluit bepaalt ook het aantal aandelen dat ter gelegenheid van de omvorming ter vertegenwoordiging van het maatschappelijk kapitaal zal worden uitgegeven. Vanzelfsprekend zullen nadien overeenkomstig het toepasselijke vennootschapsrecht en de statuten wijzigingen aan de aandelenstructuur kunnen worden aangebracht. Voor die materie gelden de gemeenrechtelijke regels die van toepassing zijn op naamloze vennootschappen, zodat de algemene vergadering bevoegd is om nadien wijzigingen aan te brengen.

Bij het gemeenteraadsbesluit wordt een staat van activa en passiva gevoegd, die niet meer dan drie maanden voordien is vastgesteld en waarover het college van commissarissen van het havenbedrijf verslag uitbrengt. Die waarde vormt de basis voor het bepalen van het maatschappelijk kapitaal na de omvorming.

De gemeenteraad is een overheidsorgaan en de gemeenteraad van de stad Oostende zal de omvormingsbeslissing en de eerste statuten van de nv van publiek recht vaststellen. Daarom gelden die documenten, conform de situatie bij het Havenbedrijf van Oostende en het uitgebrachte advies van de Raad van State, als authentieke akten en zullen ze worden bekendgemaakt in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad. De latere wijzigingen van de statuten zullen worden doorgevoerd en bekendgemaakt overeenkomstig de bepalingen in de statuten en het Wetboek van Vennootschappen.

Daarbij zal uiteraard ook artikel 5 van het Havendecreet van kracht blijven.

Er wordt voorzien in een specifiek goedkeuringstoezicht door de Vlaamse Regering op de omvormingsbeslissing en de eerste statuten. Dat toezicht is eenmalig van toepassing op het gemeenteraadsbesluit tot de omvorming van het AG Haven Oostende naar een naamloze vennootschap van publiek recht.

Op het gemeenteraadsbesluit over de omvorming zal uitsluitend het toezicht, vermeld in artikel 4, §2, van dit voorstel van omvormingsdecreet, van toepassing zijn. Dat toezicht vervangt voor dat gemeenteraadsbesluit de gemeenrechtelijke mechanismen van het bestuurlijke toezicht.

Latere statuutswijzigingen zijn onderworpen aan de gemeenrechtelijke mechanismen van het bestuurlijke toezicht. In de mate dat de beslissingen tot instemming met statutenwijzigingen door de aandeelhouders van het Havenbedrijf Oostende onderworpen zijn aan een bestuurlijk toezicht, zullen die toezichtsmechanismen toepassing vinden.

De formele beslissing tot het wijzigen van de statuten die vervolgens door de algemene vergadering van het Havenbedrijf Oostende wordt genomen, valt, net zoals de andere beslissingen van de bestuursorganen van de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende, op grond van artikel 23, §4, van het Havendecreet onder de toezichtsbevoegdheid van de gewestelijke havencommissaris. Op die manier wordt de gelijke behandeling tussen de verschillende havenbedrijven, ongeacht hun rechtsvorm, blijvend gevrijwaard.

De naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende wordt met het Vlaamse Gewest gelijkgesteld voor de toepassing van de wetten en decreten betreffende de onroerende voorheffing.

Artikel 5

De andere doelstelling die met de omvorming gerealiseerd wordt, houdt verband met de mogelijkheid om andere publieke stakeholders in de kapitaalsstructuur van het Havenbedrijf Oostende te betrekken. Opnieuw gaat het hier om een mogelijkheid en niet om een verplichting. Daarom wordt in dit voorstel van decreet specifiek opgenomen dat, als op enig moment de stad Oostende toch als enige aandeelhouder (oprichter) alle aandelen van de nv van publiek recht Havenbedrijf Oostende zou aanhouden, dit niet tot een fundamentele wijziging van de aansprakelijkheid leidt. In afwijking van artikel 646 van het Wetboek van Vennootschappen kan de stad Oostende bijgevolg alle aandelen in de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende bezitten die zullen ontstaan door de omvorming die met dit voorstel van decreet wordt beoogd.

Ook voor het Havenbedrijf Oostende kan de situatie ontstaan dat het de enige aandeelhouder is, als het conform de mogelijkheid in het Havendecreet als oprichter van vennootschappen optreedt. Er wordt dan ook voorgesteld om naar analogie van de stad Oostende (als oprichter van de naamloze vennootschap van publiek recht) ook voor het Havenbedrijf Oostende te voorzien in de voormelde afwijking van artikel 646 van het Wetboek van Vennootschappen.

Artikel 6

Deze bepaling is gebaseerd op artikel 19septies van het Havendecreet, op grond waarvan voor autonome gemeentebedrijven een gelijkaardige regeling geldt. Op deze wijze wordt de personeelsleden van het Havenbedrijf Oostende de continuïteit van de handelwijze inzake tewerkstelling gegarandeerd.

Björn ANSEEUW
Johan VERSTREKEN
Mercedes VAN VOLCEM
Annick DE RIDDER
Martine FOURNIER
Bert MAERTENS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° Havendecreet: het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens;
- 2° Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende: de publiekrechtelijke overheid met als taak de uitoefening van de havenbestuurlijke bevoegdheden in het havengebied van Oostende overeenkomstig de bepalingen van het Havendecreet.

De definities in het Havendecreet zijn van toepassing in dit decreet.

Art. 3. Het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende kan, met continuïteit van de rechtspersoonlijkheid en met behoud van rechtswege van de bestaande rechten en verplichtingen, de vorm van een naamloze vennootschap van publiek recht aannemen onder de voorwaarden, vermeld in dit decreet.

Na de omvorming is de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende, voor al wat niet uitdrukkelijk anders is geregeld bij dit decreet, het Havendecreet of enige andere decretale of wettelijke regeling, onderworpen aan de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen die van toepassing zijn op de naamloze vennootschappen.

Art. 4. §1. De stad Oostende beslist bij een gemeenteraadsbesluit tot de omvorming van het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende tot een naamloze vennootschap van publiek recht, stelt bij dat gemeenteraadsbesluit de eerste statuten van het omgevormde Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende en bepaalt het aantal aandelen dat bij de gelegenheid van de omvorming ter vertegenwoordiging van het maatschappelijk kapitaal, vermeld in het tweede lid, zal worden uitgegeven.

Bij het gemeenteraadsbesluit, vermeld in het eerste lid, wordt een staat van activa en passiva gevoegd, die niet meer dan drie maanden voordien is vastgesteld. Het college van commissarissen brengt verslag uit over die staat en vermeldt inzonderheid of er een overwaardering van het nettoactief heeft plaatsgevonden.

Het bedrag van het maatschappelijk kapitaal na de omvorming is gelijk aan de waarde van het nettoactief dat blijkt uit de voormelde staat, onder aftrek van het bedrag van de kapitaalsubsidies die nog niet in het resultaat zijn opgenomen, en in voorkomend geval de overgedragen winst met betrekking tot het boekjaar waarin de omvorming wordt gerealiseerd. Bij de omvorming zullen de balansposten herwaarderingsmeerwaarden, reserves en eventuele overgedragen winst met betrekking tot de boekjaren die voorafgaan aan het boekjaar waarin de omvorming wordt gerealiseerd, derhalve geïncorporeerd worden in het maatschappelijk kapitaal. Voor het overige zal het beginsel van de boekhoudkundige continuïteit gelden.

§2. Een kopie van het gemeenteraadsbesluit, vermeld in paragraaf 1, wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering, die zich erover uitspreekt binnen een termijn van dertig kalenderdagen, te rekenen vanaf de datum waarop ze de kopie heeft ontvangen. Bij gebrek aan een beslissing binnen de voormelde termijn wordt het gemeenteraadsbesluit over de omvorming geacht te zijn goedgekeurd.

§3. De omvorming van het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende tot een naamloze vennootschap van publiek recht heeft uitwerking op de dag die vastgesteld wordt in het gemeenteraadsbesluit, vermeld in paragraaf 1, en die in elk geval

niet vroeger kan zijn dan de dag van de goedkeuring door de Vlaamse Regering, vermeld in paragraaf 2, of, in voorkomend geval, de dag dat met toepassing van paragraaf 2 het gemeenteraadsbesluit betreffende de omvorming wordt geacht te zijn goedgekeurd.

Het gemeenteraadsbesluit, vermeld in paragraaf 1, en de eerste statuten van de nv van publiek recht gelden als authentieke akten. De statuten worden bekendgemaakt in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad. De latere wijzigingen van de statuten worden doorgevoerd en bekendgemaakt overeenkomstig de bepalingen in de statuten en het Wetboek van Vennootschappen.

§4. Alle aandelen die ter gelegenheid van de omvorming van het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende in een naamloze vennootschap van publiek recht worden uitgegeven, worden toegekend aan de stad Oostende.

De stad Oostende moet steeds direct of indirect beschikken over ten minste de helft plus één van de aandelen in het kapitaal van de vennootschap.

Aan alle aandelen zijn dezelfde rechten en verplichtingen verbonden. Alle aandelen van de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende zijn en blijven op naam.

§5. De naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende wordt met het Vlaamse Gewest gelijkgesteld voor de toepassing van de wetten en decreten betreffende de onroerende voorheffing.

Art. 5. In afwijking van artikel 646 van het Wetboek van Vennootschappen kan de stad Oostende alle aandelen bezitten in de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende, zonder beperking van duur en zonder geacht te worden hoofdelijk borg te staan voor de verbintenissen van de naamloze vennootschap van publiek recht.

De naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende kan een vennootschap alleen oprichten en kan inschrijven op alle aandelen. Ze kan ook in afwijking van het voormelde artikel 646 van het Wetboek van Vennootschappen alle aandelen bezitten in een naamloze vennootschap, zonder beperking van duur en zonder geacht te worden hoofdelijk borg te staan voor de verbintenissen van die vennootschap.

Art. 6. Het personeel van de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende wordt in contractueel verband aangesteld.

Op verzoek van de naamloze vennootschap van publiek recht Havenbedrijf Oostende kan de gemeente bij een gemeenteraadsbesluit, middelen en infrastructuur ter beschikking stellen, alsook statutair personeel, op voorwaarde dat daarvoor de geldende rechtspositieregeling wordt nageleefd.

Björn ANSEEuw
Johan VERSTREKEN
Mercedes VAN VOLCEM
Annick DE RIDDER
Martine FOURNIER
Bert MAERTENS